

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА АДМІНІСТРАТИВНОГО ТА ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан юридичного факультету

_____ Т.О. Коломоєць
(підпис) (ініціали та прізвище)
«05» вересня 2017 р.

ПРАВОВІ ЗАСАДИ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄС
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки магістрів
спеціальності 081 «Право»
освітньо-професійна програма «Правознавство»

Укладач д.ю. н., доцент, професор кафедри кримінального права та правосуддя Пирожкова Ю.В.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри адміністративного
та господарського права
Протокол № від «..» _____ 2018 р.
Завідувач кафедри

_____ В.К. Колпаков
(підпис)(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
юридичного факультету
Протокол № від « « _____ 2018 р.
Голова науково-методичної ради
факультету

_____ І.В. Єна
(підпис)(ініціали, прізвище)

2018 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти,	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 08 «Право»	За вибором Дисципліни вільного вибору студента	
Загальна кількість годин – 90 год.	Спеціальність: 081 «Право» Освітньо-професійної програми «Правознавство»	Цикл підготовки:	
		2-й	2-й
		Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання – 3 год.	Рівень вищої освіти: магістерський	8 год.	4 год.
		Практичні	
		8 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		74 год.	87 год.
		Вид контролю: залік	

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

«Правові засади бюджетної політики України та країн ЄС» - одна з дисциплін фінансово-правового циклу, яка вивчається протягом другого року навчання слухачами магістратури. **Метою** навчальної дисципліни є розгляд теоретичних та практичних питань бюджетного права, оволодіння слухачів магістратури науковими знаннями щодо правових норм, що регулюють бюджетні правовідносини в Україні, їх взаємозв'язок із змінами, які відбуваються у фінансовій системі у зв'язку із переходом до ринкової економіки, формування уявлення щодо сутності бюджетно-правових норм, ролі кожного з учасників бюджетних правовідносин, з'ясування актуальних проблем їх правового регулювання, а також окреслення специфіки бюджетного права та бюджетного процесу в країнах ЄС.

Програма підготовлена з урахуванням положень норм чинного законодавства України та країн ЄС в обсязі, необхідному для повного й глибокого опанування студентами основних положень щодо бюджетної системи і діяльності держави в цій сфері, основних законодавчих та інших нормативно-правових актів, що стосуються цієї сфери суспільних відносин, правових основ бюджетного контролю в Україні.

Вивчення дисципліни сприяє підготовці фахівців з високим рівнем правосвідомості, здатних самостійно і грамотно орієнтуватися в сучасних політико-правових та економічних умовах, приймати обґрунтовані рішення з

правових питань в межах своєї професійної компетенції. **Основними завданнями** вивчення дисципліни є:

- засвоїти економіко-правові знання щодо бюджетної діяльності держави, пов'язаної з бюджетним процесом та бюджетною діяльністю, вивчити структурну побудову бюджетної системи України а також з'ясувати місце і роль кожного із суб'єктів бюджетних правовідносин;

- вивчити положення чинного законодавства в сфері бюджетного права та процесу;

- ознайомитись із матеріалами навчальної, монографічної та юридичної публіцистичної літератури щодо вітчизняного бюджетного права та процесу, окреслити зарубіжний досвід та пріоритети перспективного законодавства регулювання бюджетних правовідносин.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні досягти таких результатів навчання (**компетентностей**):

Знання з предметної сфери.

- правову природу, зміст, систему та джерела бюджетного права та процесу;

- основні теоретичні питання бюджетної діяльності держави та країн ЄС;

- актуальні проблеми бюджетного права та процесу, шляхи його вдосконалення (із врахуванням позитивного досвіду країн ЄС).

Когнітивні й практичні уміння та навички з предметної сфери

- знаходити і добирати необхідну фінансово-правову та бюджетну інформацію, орієнтуватися в системі нормативних актів, щодо бюджетування в Україні а країнах ЄС, правильно тлумачити їх зміст та застосовувати на практиці;

- здійснювати порівняльний аналіз основних положень вітчизняного та зарубіжного законодавства у цій сфері;

- користуватися відповідним понятійним апаратом;

- спираючись на теоретичні знання аналізувати основні положення законодавства, що регламентує бюджетне право та бюджетний процес;

- відшукати та проаналізувати потрібну норму у чинному законодавстві; готувати проекти пропозицій з питань внесення змін та доповнень до чинних законів та нормативно-правових документів, норми яких стосуються бюджетних правовідносин; збирати й аналізувати інформацію, використовуючи необхідні бази даних;

- кваліфікувати фінансово-правові та бюджетні ситуації;

- узагальнювати інформацію та готувати документи, що необхідні для розгляду органами контролю відповідних справ про порушення бюджетного законодавства;

- орієнтуватися у особливостях та видах бюджетних правовідносин, процедурі складання бюджетної звітності;

- надавати роз'яснення з питань застосування бюджетного законодавства;

- грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати.

Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальний курс з «Проблеми бюджетного права та процесу» насамперед, пов'язаний із дисциплінами «Адміністративне право» та «Фінансове право», оскільки є логічним завершенням вивчення дисциплін фінансово-правового циклу. Крім того, навчальний курс «Проблеми бюджетного права та процесу» взаємопов'язаний з іншими дисциплінами професійної та практичної підготовки магістрів за спеціальністю «Право», а саме: «Проблеми правового захисту прав людини у діяльності державних органів», «Актуальні проблеми податкового права», «Адміністративна реформа», «Правові засади організації і діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування».

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальні положення про бюджетне право України та зарубіжних країн

Тема 1. Бюджет як центральна ланка фінансової системи України

Поняття бюджету. Ознаки, принципи та функції бюджету. Значення бюджету для функціонування держави, її адміністративно-територіальних утворень. Бюджетне право та бюджетні правовідносини.

Система бюджетного законодавства.

Тема 2. Бюджетне право та бюджетні правовідносини

Бюджетне право як підгалузь фінансового права. Предмет і метод бюджетного права. Характеристика бюджетно-правових норм, їх види та структура. Поняття суб'єкту бюджетних правовідносин.

Тема 3. Характеристика бюджетної системи України та її принципи

Поняття бюджетної системи і бюджетного устрою України. Принципи бюджетної системи. Структура бюджетів. Поняття та призначення бюджетної класифікації. Класифікація доходів та видатків бюджету. Поняття державного боргу, його класифікація. Дефіцит та профіцит бюджету. Порядок погашення зобов'язань за державним боргом. Правові гарантії державного боргу.

Тема 4. Правові основи міжбюджетних відносин. Бюджетна децентралізація.

Поняття міжбюджетних відносин. Закріплені доходи. Методи бюджетного регулювання.

Розділ 2. Бюджетний устрій та бюджетний процес в країнах ЄС.

Тема 5. Характеристика стадій бюджетного процесу в Україні а країнах ЄС.

Поняття і зміст бюджетного процесу. Порядок складання проекту бюджету. Розгляд та прийняття Закону про Державний бюджет, рішень про місцеві

бюджети. Виконання бюджету. Звітність про виконання бюджету.

Тема 6. Правова природа та види місцевих бюджетів

Структура та види місцевих бюджетів. Характеристика власних коштів органів місцевого самоврядування та виконавчих органів місцевих рад. Склад доходів, що закріплені за бюджетами місцевого самоврядування. Джерела формування фонду розвитку місцевих бюджетів. Видатки місцевих бюджетів.

Тема 7. Організація контролю за виконанням бюджетного законодавства. Відповідальність за порушення бюджетного законодавства в Україні та країнах ЄС.

Характеристика органів загальної та спеціальної компетенції, що здійснюють контроль за виконанням бюджетного законодавства. Повноваження парламенту за контролем виконання бюджетного законодавства. Повноваження органів фінансового контролю. Фінансово-правова відповідальність за бюджетні правопорушення в Україні та країнах ЄС.

Тема 8. Правове регулювання державного кредиту та державного боргу

Поняття кредитування. Місце та особливості державного кредиту. Співвідношення державного кредиту із системою державних доходів. Форми державного кредиту та підстави їх класифікації. Правове регулювання внутрішніх державних і місцевих позик. Поняття та види державного боргу. Правові засоби управління державним та муніципальним боргом в Україні та країнах ЄС..

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі			усього	у тому числі				
		л	сем./пр./ лаб.	сам.роб.		л	сем./пр./ лаб.	сам.роб.		
				ІЗ.					ІЗ.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9		
Розділ 1. Загальні положення про бюджетне право України та зарубіжних країн										
Тема 1. Бюджет як центральна ланка фінансової системи України		2				2			11	
Тема 2. Бюджетне право та			2	10					11	

бюджетні правовідносини										
Тема 3. Характеристика бюджетної системи України та її принципи			2	10			2		11	
Тема 4. Правові основи міжбюджетних відносин. Бюджетна децентралізація.		2		9					11	
Розділ 2. Бюджетний процес України та зарубіжних країн. Правове регулювання державного кредиту та державного боргу										
Тема 5. Характеристика стадій бюджетного процесу		2		9		2			11	
Тема 6. Правова природа та види місцевих бюджетів			2	9					11	
Тема 7. Організація контролю за виконанням бюджетного законодавства. Відповідальність за порушення бюджетного законодавства			2	9			2		11	
Тема 8. Правове регулювання державного кредиту та державного боргу		2		9					10	

Усього годин	90	8	8	72		90	4	4	87	
---------------------	----	---	---	----	--	----	---	---	----	--

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Денне відділення (кількість годин)	Заочне відділення (кількість годин)
1	Тема 1. Бюджет як центральна ланка фінансової системи України	2	2
2	Тема 3. Характеристика бюджетної системи України та її принципи	2	
3	Тема 5. Характеристика стадій бюджетного процесу	2	2
4	Тема 8. Правове регулювання державного кредиту та державного боргу	2	
	РАЗОМ	8	4

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Денне відділення (кількість годин)	Заочне відділення (кількість годин)
1	Тема 2. Бюджетне право та бюджетні правовідносини	2	
2	Тема 3. Характеристика бюджетної системи України та її принципи	2	2
3	Тема 6. Правова природа та види місцевих бюджетів	2	
4	Тема 7. Організація контролю за виконанням бюджетного законодавства. Відповідальність за порушення бюджетного законодавства	2	2
	РАЗОМ	8	4

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Денне відділення (кількість годин)	Заочне відділення (кількість годин)
1	Бюджет як центральна ланка фінансової системи України	10	11
2	Бюджетне право та бюджетні правовідносини	10	11
3	Характеристика бюджетної системи України та її принципи	9	11
4	Правові основи міжбюджетних відносин. Бюджетна децентралізація.	9	11
5	Характеристика стадій бюджетного процесу	9	11

6	Правова природа та види місцевих бюджетів	9	11
7	Організація контролю за виконанням бюджетного законодавства. Відповідальність за порушення бюджетного законодавства	9	11
8	Правове регулювання державного кредиту та державного боргу	9	10
	РАЗОМ	72	87

Індивідуальне завдання

Студенти можуть самостійно обирати будь-які два види робіт із наступного переліку:

- Написання наукових тез із подальшою публікацією та виступом.
- Робота у науковому гуртку.
- Участь у конкурсі наукових робіт студентів і магістрів.
- Участь у виконанні науково-дослідної роботи кафедри адміністративного та господарського права.
- Участь у роботі студентського наукового товариства.
- Запровадження творчих наукових проектів.
- Підготовка матеріалів з елементами наукового дослідження та презентацією на одну із запропонованих тем:
 1. Бюджетна політика: способи формування та реалізації.
 2. Бюджетне планування і прогнозування: перспективи вдосконалення.
 3. Проблемні питання прийняття місцевих бюджетів місцевими органами самоврядування.
 4. Бюджетні правопорушення: заходи щодо попередження правопорушень в бюджетній діяльності.
 5. Правовий статус Рахункової палати України.
 6. Бюджетна система і бюджетний устрій України: принципи побудови.
 7. Зведений бюджет держави.
 8. Оптимізація організації та контролю виконання державного та місцевих бюджетів.
 9. Державна казначейська служба України – учасник бюджетного процесу.
 10. Міжбюджетні відносини в Україні: перспективи розвитку та шляхи удосконалення.
 11. Правові засади доходів і видатків місцевих бюджетів.
 12. Відповідальність за порушення бюджетного законодавства.
 13. Питання вдосконалення контролю виконання місцевих бюджетів.
 14. Фінансово-правова відповідальності за порушення бюджетного законодавства.
 15. Бюджетні правовідносини в Україні: поняття, класифікація, структура.
 16. Класифікація бюджетних правовідносин.
 17. Бюджетне право як підгалузь фінансового права.
 18. Порівняльна характеристика бюджету України та країн розвинутої демократії (США, Англія, Німеччина).
 19. Порядок та правові Порядок скорочення видатків загального фонду Державного бюджету України.

20. Суб'єктний склад бюджетних правовідносин та проблеми його визначення.
21. Характеристика змісту бюджетних правовідносин.
22. Сучасний стан та перспективи розвитку бюджетних правовідносин в Україні.
23. Процесуальні норми бюджетного права.
24. Юридичні факти у бюджетному праві України.
25. Система державних видатків в Україні.
26. Досвід зарубіжних країн з питань організації бюджетного процесу.
27. Бюджетні повноваження органів місцевого самоврядування в процесі формування місцевих бюджетів.
28. Система державних доходів в Україні.
29. Поняття та призначення бюджетної класифікації.
30. Розгляд та прийняття Закону про Державний бюджет, рішень про місцеві бюджети.

8. Види контролю і система накопичення балів

	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1.	Підготовка завдання самостійної роботи	1	25	25
2.	Контрольне підсумкове тестування	2	10	20
3.	Виступи, обговорення та дискусії на семінарських заняттях	3	5	15
4.	Індивідуальне завдання	1	20	20
5.	Залік	1	20	20
Усього		12		100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		

D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

Критерії оцінювання на практичних заняттях:

5 балів виставляються студенту тоді, коли всі завдання виконані правильно, у відповідності до вимог;

2 бали виставляються студенту тоді, коли він виявляє розуміння основних понять, положень і фактів, проте завдання виконані не в повному обсязі або містять помилки;

1 бал виставляється студенту тоді, коли домашня підготовка та завдання виконані частково.

Критерії оцінювання контрольного тестування

Студент виконує 1 **контрольний захід** які оцінюється – **максимум у 10 балів**. Контроль складається з тестових завдань:

1.100 – 90% правильних відповідей – 20 балів.

2.80 – 70% правильних відповідей – 15 балів.

3.60 – 50% правильних відповідей – 10 балів.

4.40 – 30% правильних відповідей – 8 балів.

5.20% правильних відповідей – 4 бали.

Критерії оцінювання виконання і захисту студентом самостійної роботи (25 балів).

1. Цілісність, систематичність, логічна послідовність викладу матеріалу – **5 балів.**

2. Повнота розкриття питання – **5 балів.**

3. Уміння формулювати власне ставлення до проблеми, робити аргументовані висновки – **5 балів.**

4. Правильність оформлення роботи – **3 бали.**

5. Захист виконаного самостійного завдання – **7 балів:**

25 балів – відповідь бездоганна за змістом, студент вільно володіє матеріалом, чітко і повно відповідає на запитання викладача;

15 балів – відповідь розкрита, студент вільно володіє матеріалом, але містить деякі неточності та помилки;

7 балів – студент у загальній формі орієнтується в матеріалі, відповідь неповна, поверхова.

**Критерії підсумкового контролю знань студентів (ПКЗ)
(від 0 до 40 балів)**

Критерії оцінювання виконання і захисту студентом індивідуального завдання (20 балів)

1. Цілісність, систематичність, логічна послідовність викладу матеріалу – **максимально 4 бали.**
2. Повнота розкриття питання – **максимально 4 бали.**
3. Уміння формулювати власне ставлення до проблеми, робити аргументовані висновки – **максимально 3 бали.**
4. Опрацювання сучасних наукових інформаційних джерел – **1 бал.**
5. Правильність оформлення роботи – **максимально 2 бали.**
6. **Захист виконаного індивідуального завдання – максимально 6 балів:**
 - 20 балів** – відповідь бездоганна за змістом, студент вільно володіє матеріалом, чітко і повно відповідає на запитання викладача;
 - 15 балів** – відповідь розкрита, студент вільно володіє матеріалом, але містить деякі неточності та помилки;
 - 10 балів** – відповідь повна, студент допускає помилки в основних питаннях;
 - 5 балів** – студент у загальній формі орієнтується в матеріалі, відповідь неповна, поверхова.

Критерії оцінювання підсумкового контролю – заліку (20 балів).

Залік - обов'язкова форма підсумкового контролю.

Залік складається з трьох теоретичних питань.

Максимальний результат виконання завдання на заліку оцінюється в 20 балів:

20 балів передбачає високий рівень знань і навичок: відповідь повна, логічна з елементами самостійності; вдало використовується вивчений матеріал при наведенні прикладів; відповідь підкріплюється посиланнями на додаткову літературу. Кожне питання оцінюється в 7 балів.

19 – 15 балів передбачає досить високий рівень знань і навичок: відповідь логічна, містить деякі неточності при формулюванні узагальнень, наведенні прикладів; наявні труднощі при формулюванні узагальнюючих висновків, слабка знання додаткової літератури.

14 – 10 балів передбачає наявність знань лише основної літератури, студент відповідає по суті на питання і в загальній формі розбирається в матеріалі, але відповідь неповна і містить неточності, порушується послідовність викладання матеріалу, виникають труднощі, застосовуючи знання при наведенні прикладів.

9 – 5 балів передбачає неповні знання студента основної літератури; студент лише в загальній формі розбирається в матеріалі, відповідь неповна і неглибока; недосить правильні формулювання, порушується послідовність викладення матеріалу, виникають труднощі при наведенні прикладів.

4 - 1 балів ставиться, коли студент не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при формулюванні та висвітленні понять, на

додаткові питання відповідає не по суті, робить велику кількість помилок при відповіді.

0 балів ставиться, коли студент не розкрив поставлені питання, не засвоїв матеріал в обсязі, достатньому для подальшого навчання.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Фінансове право: підручник / за заг ред. О.М. Бандурки, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй, О.В. Кашкарьова, Т.В. Колесник та інші. – Х.: Екограф, 2015. – 500 с.
2. Фінансове право: підручник /М.П. Кучерявенко, О.О. Дмитрик, О.А. Лукашев та ін.; за ред. М.П. Кучерявенка. – Х.: Право, 2016. – 440 с.
3. Фінансове право України: навч. посібн. / (Л.К. Воронова, М.П. Кучерявенко, Н.Ю. Пришва та ін.) – К.: Правова єдність, 2009. – 395 с.
4. Фінансова енциклопедія / О.П. Орлюк, Л.К. Вороньва, І.Б. Заверюха; за заг. ред. О.П. Орлюк. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 472 с.
5. Финансы: толковый словарь: Англо-русский. – М.: ИНФА – М; Весь мир, 1998. – 752 с.
6. *Воронова Л. К.* Фінансове право України : підручник / Л. К. Воронова. — К. : Прецедент :Моя книга, 2006. — 448 с.
7. Латковська Т. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України . – Центр навчальної літератури. К. – 2017. – 176 с.
8. *Лучковська С.І.* Фінансове право: навчальний посібник / С.І. Лучковська. – К.: КНТ, 2010. – 296 с.
9. *Орлюк О.П.* Фінансове право. Академічний курс / О.П. Орлюк. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 808 с.
10. *Пасічник Ю.В.* Бюджетна система України та зарубіжних країн: навч. посібн. / О.В. Пасічник. – К., 2002. – 311 с.

Додаткова

1. Фінансове право: підруч. / [Алісов Є. О. та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. П. Кучерявенка ; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". – Х. : Право, 2013. – 400 с.
2. Фінансове право України: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [Боднарук Ю. В. та ін. ; за заг. ред. Т. А. Латковської, С. В. Пархоменко-Цироцианц] ; Нац. ун-т " Одес.юрид. Акад. ". – О. : Фенікс, 2012. – 189 с.
3. Фінансове право: навч. посіб. / Волощук М. Г., Менджул М. В. ; Закарпат. держ. ун-т, Терит. від-ня Асоц. платників податків України у Закарпат. обл. – Ужгород : Вид-во Олесандри Гаркуші, 2012. – 215 с.
- 4.
5. Бюджетний процес в Україні: навч. посіб. / І. П. Лопушинський, Ю. С. Гаврилюк, Я. М. Казюк ; Херсон. нац. техн. ун-т. – Херсон : Грінь Д. С. [вид.], 2011. – 363 с.

6. *Вельский К.С.* Финансовое право: наука, история, библиография / К.С. Вельский. – М.: Юрист, 1995. – 208 с.
7. *Гетманець О.П.* Напрямки удосконалення законодавства щодо бюджетного контролю / О.П. Гетманець // *Юридична наука.* – 2011. - № 2 . – С. 134-141.
8. *Дмитренко Е.С.* Юридична відповідальність суб'єктів фінансового права у механізмі правового забезпечення фінансової безпеки України: [монографія] / Емілія Станіславівна Дмитренко. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 592 с.
9. *Дмитрик О.А.* Содержание и классификация финансовых правоотношений: монография / О.А. Дмитрик; под ред. Н.П. Кучерявенко. – Х.: Легас, 2004. – 160 с.
10. *Музыка-Стефанчук О.А.* Органи публічної влади як суб'єкти бюджетних правовідносин: монографія / О.А. Музыка-Стефанчук. – Хмельницький: Хмельницький ун-т управління та права, 2011. – 384 с.
11. *Образцова І.О.* Місце бюджетного права в системі фінансового права / І.О. Образцова // *Право і безпека.* – 2012. - № 2 (44). – С. 61-67.
12. *Онуфрик М.С.* Нормативно-правове регулювання обліку платежів до бюджету / Онуфрик М. С., Ковтунович Н.Л. // *Фінансове право.* – 2011. – № 3. – С. 16–19.
13. Бюджетний кодекс України. Науково-практичний коментар: станом на 1 березня 2011 р. / за ред. Л.К. Воронової, М.П. Кучерявенка. – Х. : Право, 2016. – 608 с.
14. Податковий кодекс України: постатейний коментар: у 2 ч. – Частина 2 / В.В. Білоус, Л.К. Воронова, О.О. Головашевич та ін.; за ред. М.П. Кучерявенка. – Х. : Право, 2016. – 1128 с.
15. *Фінансова система України: проблеми теорії: монографія* / А.С. Нестеренко. – Одеса: Фенікс, 2014. – 576 с.

Інформаційні ресурси

1. www.ac-rada.gov.ua - Офіційний сайт Рахункової палати України.
2. www.kmu.gov.ua - Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
3. www.mfu.gov.ua - Офіційний сайт Міністерства фінансів України.
4. www.nbu.gov.ua - Офіційний сайт Національного банку України.
5. www.pravoznavec.com.ua - Електронна бібліотека юридичної літератури "Правознавець".
6. www.rada.gov.ua - Офіційний сайт Верховної Ради України.
7. www.rada.gov.ua/LIBRARY/catalog.htm - Каталог корпоративної колекції перекладів нормативно-правових актів зарубіжних країн (за бібліотечно-бібліографічним класифікатором).
8. www.sta.gov.ua - Офіційний сайт Державної податкової служби України.
www.stat.gov.ua - Офіційний сайт Державного комітету статистики України.